

■ godišnji izvještaj

2007

PREDGOVOR

Pred Vama je godišnji izvještaj o radu Helsinškog parlamenta građana Banja Luka za 2007. godinu. Naše aktivnosti su i ove godine bile usmjerene na aktivnosti jačanja civilnog društva u Bosni i Hercegovini i unapređenje položaja društveno marginalizovanih grupa, posebno žena, mladih i nacionalnih manjina. Za razliku od prethodnih godina kada smo se uglavnom usmjeravali na izgradnju kapaciteta, edukaciju i promociju prava marginalizovanih grupa, u 2007. fokus smo proširili i na analizu dokumenata koji regulišu njihova prava, zagovaranje za izmjene i dopune zakonskih rješenja, te primjenu zakona.

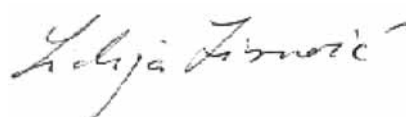
Pod lupom su posebno bili primjena Zakona o ravnopravnosti polova BiH, Izbornog zakona BiH u dijelu osiguranja ravnopravnosti polova i političkih prava pripadnika nacionalnih manjina, te zakoni o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina na državnom i entitetskom nivou. Učestvovali smo u akciji "Udruženih žena" Banja Luka za unapređenje zakona o zaštiti od nasilja u porodici, te finansiranje sigurnih kuća iz budžeta Republike Srpske.

Sa posebnim zadovoljstvom i sa nadom da će se taj trend nastaviti, mogu ocijeniti da su u ovoj godini do izražaja došli uzajamna podrška i partnerstvo nevladinih organizacija u zagovaranju za navedena pitanja, što je i dalo brojne rezultate, koje predstavljamo na narednim stranicama.

Osim zagovaračkih aktivnosti za unapređenje i primjenu zakona i javnih politika, aktivnosti promocije ljudskih prava marginalizovanih grupa, edukacije šire javnosti, prožete mirovnim vrijednostima, odvijale su se tokom cijele godine.

Helsinški parlament građana Banja Luka nastavio je razvoj i usavršavanje svojih edukativnih programa, koje osim ciljnim grupama nudi i široj javnosti, institucijama i organizacijama, uz određenu naknadu. Na ovaj način polako nastojimo osigurati finansijsku podršku našim aktivnostima i iz domaćih izvora, ali i naše ideje, vrijednosti i znanje proširiti na druge društvene grupe. Najveći broj zahtjeva bio je za edukativnim programima iz oblasti izrade prijedloga projekta, javnog zagovaranja i odnosa s javnošću, te strateškim planiranjem.

Ovom prilikom se želim zahvaliti našim dugoročnim partnerima, svim organizacijama i institucijama sa kojima smo saradivali u ovoj i u prethodnim godinama, kao i našim donatorima iz zemlje i inostranstva, koji će biti pomenuti u narednim poglavljima ovog izvještaja, a posebnu zahvalnost izražavam vrijednom osoblju organizacije i članicama i članovima Udruženja i Upravnog odbora Udruženja.

Lidija Živanović
Izvršna direktorica

O NAMA

Helsinški parlament građana (HPG) Banja Luka aktivno je uključen u promociju, jačanje i povezivanje civilnih inicijativa, na lokalnom i regionalnom nivou, i radi na pomirenju i osnaživanju marginalizovanih društvenih grupa za političko djelovanje.

- **Naša misija:** HPG je organizacija koja podržava i stimuliše autonomnost i slobodu svih građana, uključivanjem marginalizovanih društvenih grupa, naročito žena i mladih, u demokratske procese.
- **Naša vizija:** Društvo jednakih mogućnosti za sve.

Prioriteti djelovanja Helsinškog parlamenta građana Banja Luka:

- Osnaživanje marginalizovanih grupa, posebno žena, mladih i manjinskih grupa, za političko djelovanje i unapređenje svog položaja u društvu,
- Uticaj na institucije vlasti u Bosni i Hercegovini radi unapređenja zakona i javnih politika prema ovim grupama,
- Povećanje zastupljenosti i unapređenje slike žena, mladih i manjina u medijima,
- Jačanje svijesti građana i građanki u Bosni i Hercegovini o diskriminaciji marginalizovanih grupa i mehanizmima zaštite njihovih prava,
- Jačanje saradnje sa drugim organizacijama i institucijama u Bosni i Hercegovini, ali i na međunarodnom nivou,
- Približavanje obrazovnih programa, literature, znanja i vještina u vezi sa izgradnjom mira, razvojem civilnog društva i ljudskim pravima građanima i građankama BiH,
- Kontinuirano usavršavanje osoblja Helsinškog parlamenta građana Banja Luka i rad na održivosti organizacije.

HPG Banja Luka je u 2007. godini provodio svoje aktivnosti u tri programska područja:

- Jačanje civilnog društva i transformacija javne vlasti u servis građana, posebno u vezi sa unapređenjem položaja društveno marginalizovanih i ranjivih grupa, kroz: Stvaranje uslova za komunikaciju i međusobni uticaj između civilnog društva i javne vlasti; Planiranje, uređivanje i implementacija kampanja za zalaganje u partnerstvu sa marginalizovanim i ranjivim grupama; Stvaranje mirovnog foruma na lokalnom i regionalnom nivou.
- Zalaganje za rodnu jednakost Kroz: umrežavanje i podršku inicijativa u vezi rodni pitanja; Osnaživanje žena koje su trenutno najveća marginalizovana grupa, naročito žena u javnom i političkom životu; edukacija žena i muškaraca o pitanjima rodne jednakosti; trening za žene u razvijanju različitih vještina; istraživanje i analize trenutne politike; kampanje.
- Stvaranje uslova za intenzivnije uključivanje mladih u javni život Kroz: umrežavanje i podršku inicijativa u vezi pitanja mladih; osnaživanje mladih kroz treninge i razvijanje vještina; kampanje; istraživanja i analize.

Edukativni programi - HPG Banja Luka okuplja trenerice i trenere, koji za potrebe ove i drugih organizacija vode obuku iz oblasti: jačanja kapaciteta nevladinih organizacija (strateško planiranje, fundraising, kampanja, odnosi sa javnošću...), nenasilne komunikacije, rješavanja sukoba, ljudskih prava i ravnopravnosti polova. Na ovaj način HPG Banja Luka promovise svoje ciljeve i politiku i drugim društvenim grupama koje nisu direktno obuhvaćene projektima, a doprinosi i finansijskoj održivosti organizacije.

IZVJESTAJ O RADU UDRUŽENJA HELSINŠKI PARLAMENT GRAĐANA BANJA LUKA ZA 2007. GODINU

OKRUŽENJE U KOJEM SMO RADILI

2007. godinu obilježile su političke krize, opterećene međunacionalnim netrpeljivostima, koje su kulminirale u reformskim procesima, poput reforme ustava i policije. Bosna i Hercegovina ipak je parafirala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, čije potpisivanje se očekuje u 2008. godini, a što bi moglo i ubrzati reformske procese u zemlji.

O neefikasnosti rada domaćih institucija u 2007. godini svjedočile su domaće organizacije, ali i predstavnici međunarodne zajednice. Centri civilnih inicijativa BiH utvrdili su da institucije u BiH jedva da su realizovale manje od polovine planiranih aktivnosti za ovu godinu. Prema nalazima ove organizacije koja je tokom cijele godine pratila rad institucija, njegove karakteristike su: neispunjavanje godišnjih planova, nepostojanje odgovornosti za loše rezultate, neprisustvovanje velikom broju sjednica pojedinih zvaničnika i td... Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu nametnuo je zakon i poslovnik u vezi sa radom Savjeta ministara i Parlamentarne skupštine BiH, sa ciljem unapređenja efikasnosti ovih institucija i smanjenjem uticaja etničkog faktora na procese odlučivanja, što je izazvalo buru osuda iz Republike Srpske.

Zbog zastoja u reformama predsjedavajući Savjeta ministara podnio je i ostavku, upućujući brojne kritike na račun državnih institucija, ali ju je ubrzo povukao i vratio se na funkciju.

Etničke podjele ogledaju se u svim segmentima društvenog života, od obrazovanja u kojem je još prisutno pedesetak škola koje rade po principu "dvije škole pod jednim krovom" u kojima su djeca etnički odvojena, preko odnosa prema povratnicima i sporog rješavanja njihovih osnovnih egzistencijalnih pitanja, do zakonodavnih procedura i donošenja odluka u kojem se glasa po entitetskom i etničkom principu i koriste se mehanizmi zaštite vitalnog nacionalnog interesa, radi osporavanja zakonskih rješenja i njihovog vraćanja na doradu.

BiH je opterećena i drugim manje vidljivim podjelama, socijalnim isključivanjem i diskriminacijom, npr. po osnovu pola, osoba sa invaliditetom, mladih i starih osoba i td.

Dok politička i etnička neslaganja dominiraju javnim životom, stanovništvo se i dalje suočava sa teškim uslovima života. Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine bilježi rast cijena u 2007. u odnosu na prethodne dvije godine, posebno telekomunikacija, komunalnih usluga, hrane i bezalkoholnih pića i u oblasti zdravstva. Pad je zabilježen samo u cijenama odjeće i obuće. Prosječna plata u RS u 2007. godini iznosila je nešto manje od 600 KM, a u Federaciji BiH oko 660 KM, mada najveći broj građanki i građana prima daleko manje iznose. Vidljive su ogromne razlike u primanjima između razvijenijih i nerazvijenih dijelova Bosne i Hercegovine. Zvanična statistika u entitetima navodi da je za potrošačku korpu koja uključuje troškove osnovne higijene i ishrane za četvoročlanu porodicu potrebno izdvojiti tek nešto manje novca od prosječnih plata. Međutim, sindikati i udruženja građana u više navrata su upozoravali da se minimalni troškovi prehrane, stanovanja, prevoza, oblačenja i higijene za četvoročlanu porodicu kreću između 1000 i 1500 KM.

Privreda zemlje je još uvijek slaba, mada domaće vlasti i strane organizacije bilježe lagani napredak u statističkim indikatorima razvoja. Zbog svega navedenog, institucije vlasti su često na meti protesta sindikata, radnika, penzionera, udruženja žrtava prethodnog rata, domaćih privrednih i poljoprivrednih proizvođača i dr.

programsko područje/

RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA I TRANSFORMACIJA JAVNE VLASTI U SERVIS GRAĐANA

Ciljevi programskog područja su izgradnja i jačanje demokratije upoznavanjem i obrazovanjem građana o demokratskim principima i procesima, njihovim ohrabivanjem da pokrenu različite inicijative i učestvuju u donošenju odluka na svim nivoima vlasti. Nastojimo im pružiti potrebna znanja i vještine, te podstaknuti i jačati njihovu saradnju sa institucijama vlasti. U okviru programskog područja u 2007. godini realizovali smo dva projekta: "Od loklanog do globalnog dijaloga" i "Dijalozi". Projekte su finansirali Evropska unija i Međunarodni centar Olof Palme.

OD LOKALNOG DO GLOBALNOG DIJALOGA

Unapređenje saradnje opštinskih vlasti i građana

U prva tri mjeseca 2007. godine završene su aktivnosti u projektu Od lokalnog do globalnog dijaloga u opštinama Mrkonjić Grad i Modriča. Projekat je realizovan u saradnji sa Opštinskom administracijom i Skupštinom opštine, a obuhvatao je javne tribine na kojima je građanima i građankama predstavljen rad opštinskih organa, publikacije - vodiče za građane sa korisnim informacijama u vezi sa podnošenjem zahtjeva i rješavanjem aktuelnih pitanja u opštini, te priručnik za rad opštinskih zvaničnika u vezi sa odnosom sa organizacijama civilnog društva, kampanjama i javnim zagovaranjem i odnosima s javnošću. Aktivnosti su imale za cilj razvoj komunikacije između građana i opštinskih administracija i njihovo animiranje da utiču na procese odlučivanja u opštinskim institucijama. Projekat je finansijski podržao Međunarodni centar Olof Palme iz Švedske.

AKTIVNOSTI

U 2007. godini održani su sastanci sa predstavnicima mjestnih zajednica, nevladinih organizacija i opštinske administracije u Modriči i Mrkonjić Gradu. Tema sastanka u Modriči bili su problemi stanovništva koje živi u dijelu međuentitetske granice u ovoj opštini u bilizini miniranih područja. Nakon zahtjeva građana, načelnik opštine Modriča inicirao je sastanak sa načelnikom susjedne opštine Gračanica radi pokretanja aktivnosti zajedničkog deminiranja terena. Prisutni su se složili da uvedu redovne dvomjesečne sastanke sa načelnikom i drugim zvaničnicima opštine u vezi sa tekućim pitanjima u mjesnim zajednicama. U Mrkonjić Gradu razgovaralo se o nezaposlenosti i iseljavanju mladih iz opštine i potrebi izgradnje pješačke staze u području mjesne zajednice Bjelajci za šta je iz opštinske administracije najavljena pomoć. Kroz ove sastanke predstavnici mjesnih zajednica su i praktično mogli primijeniti znanja koja su stekli u edukativnim programima naše organizacije u toku 2006. godine, te unaprijediti odnose sa opštinskim zvaničnicima.

U ove dvije opštine održane su i javne tribine o aktuelnim temama, te objavljeni informativni bilteni i vodiči za građane i građanke sa pravnim savjetima i informacijama o procedurama za izdavanje dokumenata.

U ovim opštinama primijećena je izuzetno mala zastupljenost žena na mjestima šefova mjesnih zajednica, a učesnici svjedoče da je njihov uticaj mali i na odlučivanje u okviru porodica, kao i u mjesnim zajednicama. Projekat je ipak uspio animirati učešće žena u radionicama i javnim tribinama, ali uglavnom kroz lokalna udruženja. Od ukupnog broja direktnih učesnika u projektnim aktivnostima samo 30% bile su žene.

REZULTATI

- Uvedena praksa redovnog informisanja javnosti o aktuelnostima u radu opštinskih organa vlasti, koju će opštine nastojati finansirati i nakon završetka projekta (tribine, bilteni). O unapređenju kvaliteta komunikacije svjedoče i građani i opštinski zvaničnici.
- Kroz edukativne aktivnosti u 2006. i praktične sastanke i lobiranja na konkretnim projektima u 2007. godini građani i građanke imali su priliku da usavrše vještine i nastave praksu nakon završetka projekta (deminiranje, izgradnja puta i sl).
- Prema informacijama prikupljenim nakon završetka projekta opštinske vlasti svjedoče o povećanom broju upita i zahtjeva iz mjesnih zajednica uključenih u projekat.
- U aktivnostima u 2007. godini učestvovalo pedesetak građana i građanki, a ukupno u toku projekta 464 osobe
- Opštinska administracija Čelince uputila je zahtjev Helsinškom parlamentu građana za odobrenje korištenja metodologije u aktivnostima i izdavanje biltena, te pomoć u uređivanju biltena, što je i učinjeno.

DIJALOZI

Monitoring primjene zakona o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini

Helsinški parlament građana Banja Luka je partnerska organizacija na ovom projektu, koji provodi Biro za ljudska prava iz Tuzle. Projekat se sastoji iz aktivnosti praćenja primjene zaštite pripadnika nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini, Okvirne konvencije o pravima nacionalnih manjina, te preporuka Savjeta Evrope i akcija zagovaranja za primjenu zakona u segmentima u kojima se utvrde nedostaci. Jedno od polja zalaganja je i uticaj na donošenje Zakona o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina u Federaciji Bosne i Hercegovine i usklađivanje postojećih propisa u RS i na nivou BiH sa evropskim standardima. Projekat finansira Evropska unija.

AKTIVNOSTI

Helsinški parlament građana Banja Luka pratio je stanje ljudskih prava nacionalnih manjina na području banjalučke regije i podnosio kvartalne pisane izvještaje nosiocu implementacije projekta. Prikupljanje podataka izvršeno je intervjuisanjem ključnih aktera (institucija lokalne i entitetske vlasti, udruženja nacionalnih manjina, drugih organizacija civilnog društva), monitoringom medija, te analizom zakona i drugih propisa koja regulišu ova pitanja.

U toku 2007. godine Helsinški parlament građana Banja Luka dostavio je četiri kvartalna izvještaja Birou za ljudska prava u Tuzli, te učestvovao u prezentaciji Izvještaja pred institucijama BiH, nevladinim i međunarodnim organizacijama u junu.

Opšti zaključak monitoringa je da su udruženja nacionalnih manjina u RS zadovoljna zakonskim okvirom u ovom entitetu, te da većina nacionalnih manjina ne osjeća diskriminaciju, dok se zakoni i okvirna konvencija uglavnom primjenjuju. Kada je riječ o učešću u vlasti formiran je Savjet nacionalnih manjina pri Narodnoj skupštini Republike Srpske, a pokrenute su inicijative izmjena statuta opština, kako bi se osiguralo učešće manjina u opštinskim organima vlasti. Međutim, još uvijek veliki problem ostaje položaj Roma i nedostatak strateške politike prema ovoj populaciji. Prioritetna pitanja su zapošljavanje i stambeno zbrinjavanje Roma. Najpovoljniji odnos prema nacionalnim manjinama je u oblasti medija, gdje su uvedeni redovni programski sadržaji posvećeni temama o ljudskim pravima i kulturi i običajima nacionalnih manjina. I na ovom planu može biti unapređenja u smislu kontinuiranog praćenja problema nacionalnih manjina, čime bi se iniciralo njihovo rješavanje, te povećanja izvještavanja o ljudskim pravima u odnosu na kulturne aktivnosti manjinskih grupa. Kada je riječ o drugim područjima u Bosni i Hercegovini neophodno je nastaviti zagovaranje za donošenje Zakona o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina na području Federacije Bosne i Hercegovine. Pojedine, uglavnom veće opštine imaju razvijenu politiku i finansiranje udruženja nacionalnih manjina, dok neke manje nisu upoznate sa zakonom. Na cijelom prostoru BiH ostaje otvoreno pitanje oblasti obrazovanja, u smislu omogućavanja izučavanja jezika, kulture i istorije pripadnika nacionalnih manjina, ali isto tako i u smislu integracije manjina i programa eliminacije stereotipa i predrasuda prema drugim narodima.

REZULTATI

- Snažno pokrenuto javno mišljenje o mjestu i položaju nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini,
- Omogućen kontinuiran uvid u probleme sa kojima se susreću nacionalne manjine kao osnova za dalje akcije zagovaranja,
- Omogućeno učešće udruženja nacionalnih manjina u kreiranju izvještaja i uticaju na institucije vlasti u donošenju zakona i politika,
- Omogućen uticaj nevladinih organizacija i udruženja manjina prilikom kreiranja Zakona o zaštiti pripadnika nacionalnih manjina Federacije BiH.

JAVNE TRIBINE O KULTURNIM I VJERSKIM SPOMENICIMA U SUKOBIMA

Helsinški parlament građana Banja Luka je u 2007. organizovao dvije javne tribine o temi "Uništavanje vjerskih objekata, kulturnih i istorijskih spomenika" pod pokroviteljstvom Fondacije Friedrich Ebert Stiftung. Cilj javnih tribina je bio da se unaprijedi komunikacija između studenata iz Banja Luke i Sarajeva i da utvrdimo u kolikoj mjeri postoji tolerancija među mladim ljudima kada je u pitanju ova tematika. Jedna tribina je održana u oktobru u Banja Luci a druga u novembru u Sarajevu. Učesnici iz Sarajeva i Banja Luke su se složili da je potrebno raditi na edukaciji novih naraštaja i upoznavanju kultura svih naroda koji žive na ovim prostorima da bi se stvorila tolerancija i da bi svi mogli da doprinesemo očuvanju našeg naslijeđa. Također, bilo je prijedloga da bi trebalo u redovan nastavni plan i program uvesti obrazovanje o poštovanju različitosti kultura i očuvanja naslijeđa, a istoriju koja se predaje u školama i na fakultetima usmjeriti da se bavi isključivo istorijskim činjenicama. Zaključak je da su ove tribine pozitivan primjer otvorene komunikacije između

Helsinški parlament građana Banja Luka pomogao u obuci o pisanju prijedloga projekata za udruženja Roma

Banja Luka, 10.03.2007. - U organizaciji Evropskog dijaloga iz Londona, Helsinškog parlamenta građana Tuzla i gradskog Udruženja Roma "Veseli Brijeg" u Banjoj Luci je od 7. do 9. maja održana radionica "Povećanje uticaja lokalnih projekata s ciljem unapređenja prava Roma u regiji Banja Luka".

Kao oblasti u kojima se romska populacija suočava sa najvećim problemima istaknute su: obrazovanje, stanovanje, zapošljavanje i zdravstvo. Uz pomoć voditelja radionice Dragoljuba Ackovića, člana Svjetskog parlamenta Roma i direktora romske televizije "Glas Roma" i trenera Helsinškog parlamenta građana Banja Luka učesnici su razvili nekoliko manjih projekata iz pomenutih oblasti koje bi u narednom periodu mogli ponuditi donatorima. Udruženja su upoznata i sa međunarodnim konvencijama i domaćim zakonima koji regulišu prava nacionalnih manjina u BiH i sa osnovnim ciljevima Dekade Roma, kojoj Bosna i Hercegovina na žalost još uvijek nije pristupila.

mladih ljudi iz dva entiteta i njihove spremnosti zajedničkog zalaganja u cilju očuvanja naslijeđa svih građana koji žive na području naše Bosne i Hercegovine.

KOALICIONO ZAGOVARANJE PROCESA EUROINTEGRACIJA U BIH

Svrha projekta "Koaliciono zagovaranje procesa eurointegracija u BiH" je da kroz niz zagovaračkih aktivnosti, uključujući i medijsku kampanju, utiče na ubrzavanje eurointegracijskih procesa u našoj zemlji. Nosilac projekta, čija je realizacija počela u septembru 2007. godine, je Asocijacija za interdisciplinarnu postdiplomske studije (ACIPS) iz Sarajeva, a Helsinški parlament građana Banja Luka je partnerska organizacija. Projekat finansiraju Centri civilnih inicijativa. U prva tri mjeseca projekta u toku je istraživanje o glavnim izazovima sa kojima se BiH suočava na tom putu, te ispitivanje javnog mnijenja o stavovima i poznavanju procesa evropskih integracija.

PLAN ZA 2008. GODINU

U okviru programskog područja "Jačanje civilnog društva i transformacija javne vlasti u servis građana", Helsinški parlament građana u saradnji sa partnerskim organizacijama će se fokusirati na nastavak monitoringa primjene domaćih zakona i Okvirne konvencije o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina, te lobiranje i zagovaranje prema institucijama vlasti za donošenje Zakona na nivou Federacije BiH i unapređenje javnih politika i primjenu postojećih zakona u BiH.

Posebna pažnja biće posvećena političkim pravima nacionalnih manjina, s obzirom da će prvi put biti primijenjene odredbe Izbornog zakona Bosne i Hercegovine prema kojima će u opštinama koje su uskladile svoje statute sa Izbornim zakonom BiH biti osigurana odbornička mjesta za pripadnike nacionalnih manjina i formirane posebne izborne liste za ova mjesta. Pratićemo položaj nacionalnih manjina u toku izborne kampanje, mogućnosti i prava nacionalnih manjina koje su stranački kandidati i onih koje su kandidovala udruženja, odnosno koji su nezavisni kandidati, mogućnosti za njihovo predstavljanje u medijima, i izborne rezultate.

Helsinški parlament građana Banja Luka će nastojati nastaviti saradnju i promovisati ljudska prava i ideje ravnopravnosti marginalizovanih grupa u opštinama u kojima je provođen projekat "Od lokalnog do globalnog dijaloga", a opštinske zvaničnike i zvaničnice uključivati u aktivnosti svih projekata planiranih za narednu godinu.

Ova pitanja biće aktuelna i u okviru projekta "Koaliciono zagovaranje eurointegracija u BiH", u okviru kojeg će biti prezentovani rezultati istraživanja o glavnim izazovima sa kojima se BiH suočava u ovom procesu, te rezultati ispitivanja javnog mnijenja o stavovima i poznavanju procesa evropskih integracija. Naša organizacija predstaviće rezultate istraživanja i institucijama Republike Srpske, kao dio zagovaračkih aktivnosti za ubrzanje eurointegracija i potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridrživanju, te javnosti kroz ulične akcije i distribuciju promotivnih materijala, te promociju projekta u lokalnim medijima.

Projekat mirovni aktivizam "RASKRŠĆA"

Projekat Mirovni aktivizam "Raskršća" počeli smo provoditi polovinom decembra 2007. godine. Projekat će se fokusirati na evaluaciju izgradnje mira i aktivnosti civilnog društva u Bosni i Hercegovini i promjenu mišljenja javnosti o nevladinim organizacijama u pozitivnom pravcu. To će doprinijeti pomirenju, prihvatanju različitosti i obnovi mirovnih vrijednosti u postratnom društvu. Vjerujemo da se organizacije civilnog društva, koje se bave mirovnim aktivizmom, nalaze na prekretnici jer nešto što su više od decenije razvijale dnevna politika i izborne kampanje mogu srušiti za nekoliko mjeseci. Ovo će biti doprinos novom pristupu u izgradnji mira, ali koji će nastaviti da njeguje ono što je postignuto do sada. U prvoj fazi vršiće se dva istraživanja: prvo će obuhvatiti mišljenje građana o mirovnim organizacijama, a drugo istraživanje će biti evaluacija mirovnog aktivizma i projekata u nevladinom sektoru kroz intervjue i dvije konferencije. Nalazi, zaključci i preporuke biće objavljeni u brošuri o mirovnom aktivizmu u BiH, koja će, u drugoj fazi, biti prezentovana u 10 različitih gradova u Bosni i Hercegovini. U decembru 2007. godine izvršene su pripreme za realizaciju projektnih aktivnosti i dogovorena je partnerska saradnja sa organizacijom "Žene ženama" iz Sarajeva. Projekat finansijski podržava Evropska unija.

programsko područje/

ZALAGANJE ZA RODNU JEDNAKOST

Opšti cilj programskog područja je smanjenje svih oblika polne diskriminacije i stvaranje okruženja u kojem žene i muškarci imaju jednake mogućnosti. Realizujemo ga kroz umrežavanje i podršku inicijativama u vezi sa rodnim pitanjima, osnaživanje žena koje su trenutno najveća marginalizovana grupa za učešće u javnom i političkom životu, edukaciju žena i muškaraca o pitanjima rodne jednakosti, treninge za žene u razvijanju različitih vještina, kampanje, istraživanja i analize javnih politika. U ovom programskom području aktivnosti su usmjerene na unapređenje položaja žene u javnom i političkom životu i zagovaranje primjene Zakona o ravnopravnosti polova u BiH. U 2007. godini realizovali smo projekte "Žena danas", "Doprinos rodno osjetljivim razvojnim i mirovnim politikama za Zapadnom Balkanu", " Zakon o ravnopravnosti polova i sudska praksa ". HPG Banja Luka nastavlja pružati partnersku podršku realizaciji projekta "Žena i pravo", čije nositeljice su Udružene žene iz Banje Luke.

ŽENA DANAS

Zagovaranje za rodno osjetljive javne politike

2007. godina bila je 11. godina projekta "Žena danas", koji partnerski realizuju Helsinški parlament građana Banja Luka i Udružene žene Banja Luka. U ovoj godini ciljevi su bili prikupljanje podataka o uticaju rodnih stereotipa među donosiocima odluka u opštinskim institucijama i utvrđivanje preporuka i zagovaranje za unapređenje javnih politika, te promocija ravnopravnosti polova u javnom i političkom životu. Projekat finansira Fondacija "Kvinna till Kvinna" iz Švedske.

AKTIVNOSTI:

U realizaciji aktivnosti Projekta "Žena danas" važnu ulogu ima savjetodavni odbor koji čine žene iz nevladinih organizacija, političkih partija i institucija vlasti, a koji pomaže pri utvrđivanju prioriteta u kampanjama zagovaranja i provođenju utvrđenih ciljeva u institucijama u kojima rade. Savjetodavni odbor je održao pet sastanaka i utvrdio sljedeće prioritete za djelovanje u 2007. godini: praćenje aktuelnih dešavanja i njihovog uticaja na položaj žena, zagovaranje za rješavanje problema nasilja u porodici i jačanje vidljivosti ovog problema u javnosti, analiza uticaja rodnih stereotipa među javnim zvaničnicima na javne politike. Od posebne važnosti za unapređenje zakonskih rješenja i finansiranje sigurnih kuća za žene i djecu žrtve nasilja su bili učešće i angažman potpredsjednice Narodne skupštine Republike Srpske Nade Tešanović i predsjednice Odbora za jednake mogućnosti Ivke Ristić u aktivnostima naših organizacija.

U prvoj fazi projekta provedeno je istraživanje o prisustvu rodnih stereotipa među opštinskim donosiocima odluka u Bosni i Hercegovini. Istraživanje je provedeno u deset gradova/opština u BiH (po pet u svakom entitetu), na uzorku od ukupno 680 zaposlenih u opštinskim administracijama, te odbornika i odbornica u skupštinama opština. Iako je većina ispitanika davala društveno poželjne odgovore, istraživanje je pokazalo prisustvo rodnih stereotipa, posebno u privatnom životu, nepoznavanje zakonske regulative i javnih politika o ravnopravnosti polova. Rezultati istraživanja predstavljani su na jednom okruglom stolu i deset javnih tribina u različitim gradovima BiH, kojima je prisustvovalo oko 250 učesnica i učesnika.

Tokom godine održano je pet javnih tribina o aktuelnim pitanjima iz našeg polja djelovanja. Tema prve bila je uloga žene u razvojnim procesima, na kojoj je istaknuto da žene nisu dovoljno uključene u razvojne procese u Bosni i Hercegovini i da bi nevladine organizacije trebalo da apeluju na Vladu RS da žene uključe u planiranje razvojnih programa koji će se finansirati od prodaje strateških preduzeća u ovom entitetu. Uslijedilo je javno saslušanje o finansiranju sigurnih kuća, realizovano u saradnji sa Gender centrom RS i Odborom jednakih mogućnosti Narodne skupštine RS, sa kojeg su upućeni apeli za obezbjeđenje redovnog finansiranja sigurnih kuća za žene i djecu žrtve nasilja.

Helsinški parlament građana Banja Luka i "Udružene žene" tražili su da se 70% troškova sigurnih kuća finansira iz entitetskog budžeta, dok bi preostalih 30% snosile lokalne zajednice, te da RS pomogne otvaranje, pored postojećih u Banjoj Luci i Modriči, još tri sigurne kuće. Odbor jednakih mogućnosti podržao je inicijativu za iznalaženje sistematskih rješenja finansiranja, te preporučio

Zagovaranje za primjenu Zakona o ravnopravnosti polova u izbornom procesu

Udružene žene Banja Luka i Helsinški parlament građana Banja Luka i u 2007. godini nastavili su borbu za primjenu Zakona o ravnopravnosti polova u javnom životu. Već u januaru izrazili smo oštar protest zbog kršenja člana 15. ovog Zakona zbog predlaganja samo muškaraca kao kandidata za Savjet ministara, a u februaru uputili otvoreno pismo Parlamentarnoj skupštini BiH u vezi sa kršenjem Zakona prilikom glasanja za ovakav sastav Savjeta. Nakon što ove aktivnosti nisu proizvele nikakvu reakciju, naše organizacije su 20. februara 2007. godine podnijele zahtjeve Agenciji za ravnopravnost polova BiH za ispitivanje kršenja Zakona o ravnopravnosti polova BiH u slučaju: 1. Izdavanja potvrda za imenovanje zamjenika predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, ministara i zamjenika ministara u Vijeću ministara BiH, od strane Centralne izborne komisije BiH; 2. Potvrđivanja imenovanja zamjenika predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, ministara i zamjenika ministara u Vijeću ministara BiH, od strane Parlamentarne skupštine BiH.

Zahtijevali smo od Agencije za ravnopravnost polova BiH da inicira sudski postupak protiv Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH i Centralne izborne komisije BiH pred stvarno i mjesno nadležnim sudom u Bosni i Hercegovini, zbog kršenja člana 15. Zakona o ravnopravnosti polova BiH. Agencija nije ispitala kršenje Zakona, već je saopštila da "nema aktivnu legitimaciju niti pravni osnov da inicira sudski postupak." Iako smo bili razočarani ovakvim odgovorom, uvjerali smo se u nedostatke u mandatu ili tumačenju mandata Agencije za ravnopravnost polova, te odlučili da pokrenemo sudski postupak u vezi sa ovim pitanjem. U martu naše organizacije podnose zajedničku tužbu Upravnom odjeljenju Suda Bosne i Hercegovine protiv odluke Centralne izborne komisije BiH, u kojoj navodimo:

ministarstvima i Gender centru da pristupi izradi plana borbe protiv nasilja u porodici, koji bi obuhvatio i ovo pitanje. Ove zahtjeve, kao i zahtjev da zakon ne smije tretirati bilo koji oblik nasilja kao prekršaj smo ponovili i na javnoj tribini pod nazivom "Koga štiti Zakon o zaštiti od nasilja u porodici?" Sadašnje zakonsko rješenje, ali i praksa, šalje nasilnicima poruku da neće biti kažnjeni, jer se nasilje u privatnoj sferi tretira drugačije od onog u javnoj, a od donošenja Zakona izrečene samo tri mjere zaštite žrtava. Sa ove javne tribine Narodnoj skupštini, nadležnim ministarstvima i Gender centru RS upućeni su amandmani na Zakon o zaštiti od nasilja u porodici. Psihološke karakteristike žrtava nasilja bile su tema sljedeće tribine, održane u okviru akcije "16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama", sa koje je poručeno da, iako nasilje prestaje da bude tabu tema, u javnosti je još uvijek uvriježeno mišljenje da je nasilje privatna stvar, koju treba rješavati u okviru porodice. Prisutnima su predstavljeni zaključci prethodnih tribina, a i sa ove tribine vlastima je upućen apel za finansiranje sigurnih kuća u Republici Srpskoj. Do kraja godine Helsinški parlament građana Banja Luka i Udružene žene Banja Luka nastavile su održavati intenzivne kontakte sa institucijama Republike Srpske kako bi se osiguralo da izmjene i dopune Zakona o zaštiti od nasilja u porodici koje su planirane za početak 2008. godine budu u skladu sa navedenim zahtjevima.

Tema decembarske tribine bilo je pitanje učešća žena u politici, sa koje su Izornoj komisiji BiH, institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost polova i medijima upućene preporuke da pokrenu proces izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH kako bi on osigurao da svaka kandidatska lista uključuje isti broj naizmjenično raspoređenih kandidata i kandidatkinja, te da se kompenzacijski mandati dodjeljuju osobama manje zastupljenog pola.

"Tužitelji smatraju da Centralna izborna komisija BiH pri donošenju pobijane odluke (Odluka o izdavanju potvrda kandidatima za ministre i zamjenike ministara u kojoj se konstatuje da nema zakonskih smetnji za obavljanje dužnosti) nije primjenila Zakon o ravnopravnosti polova BiH... te član 7 UN Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (Aneks 1 Ustava BiH). Smatramo da kršenje Zakona i Konvencije nije potrebno posebno dokazivati imajući na umu da je Vijeće ministara BiH jednospolno, odnosno sačinjeno isključivo od muškaraca...Smatramo da je Centralna izborna komisija BiH bila obavezna odbiti verifikaciju kandidata kada je znala i bila upozorena od strane tužitelja na kršenje Zakona."

i tražimo od Upravnog odjeljenja Suda BiH da donese sljedeću presudu: "Poništava se odluka o izdavanju potvrda kandidatima za ministra i zamjenike ministara u Vijeću ministara BiH od 31. januara 2007. koju je tužena Centralna izborna komisija donijela na 7. sjednici, te se nalaže tuženoj Centralnoj izornoj komisiji BiH da ponovi postupak verifikacije kandidata za ministre i zamjenike ministara u Vijeću ministara BiH poštujući član 15 Zakona o ravnopravnosti polova BiH i član 7. UN CEDAW."

Od podnošenja tužbe, Sud BiH je od tužitelja tražio dostavljanje sporne odluke i uplatu sudske takse, što je i učinjeno. Godinu dana nakon pokretanja postupka nemamo informacija o njegovom toku.

U decembru 2007. godine naša dva udruženja uputila su Centralnoj izornoj komisiji, zakonodavnim tijelima i institucionalnim mehanizmima za ravnopravnost polova Preporuke za usklađivanje Izbornog zakona BiH sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH i CEDAW, kojima tražimo da se zakonski propiše da svaka kandidatska lista mora uključiti jednak broj kandidata i kandidatkinja naizmjenično raspoređenih na listi, te da ista pravila važe i za kompenzacijske liste, te da način popunjavanja kompenzacijskih mandata bude usklađen sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH tj. da se oni popunjavaju osobama manje zastupljenog pola u institucije za koje su organizovani izbori a sa liste stranke kojoj taj mandat pripada.

U toku 2007. godine organizovano je šest televizijskih emisija na Radio-televiziji Republike Srpske u kojima su uvodničarke i učesnice tribina predstavile zaključke, te četiri press-konferencije na kojima je bilo riječi o zakonu o zaštiti od nasilja u porodici, radu sigurne kuće u Banjoj Luci i diskriminaciji žena u izbornom procesu u BiH.

Krajem godine štampana je brošura "Žena danas XI" u kojoj je objavljen pregled aktivnosti u 2007. godini, tekstovi uvodnih izlaganja javnih tribina i rezultati evaluacije projekta.

REZULTATI:

- Prikupljeni podaci o prisustvu rodnih stereotipa u institucijama lokalne samouprave u BiH, koji pokazuju da zaposleni javni službenici i odbornici imaju rodno zasnovane predrasude i stereotipe koji mogu uticati na javne politike, te pokazuju nedovoljno poznavanje zakonskih propisa koji regulišu tematiku ravnopravnosti polova.
- Publikacije sa rezultatima distribuirane u opštine širom BiH,
- Unaprijeđen nivo informisanosti u javnosti i javnim institucijama o problematici nasilja u porodici i prijedlozima izmjena i dopuna zakonskih rješenja,
- Unaprijeđena saradnja sa političarkama sa područja banjalučke regije te pokrenute zajedničke akcije javnog zagovaranja,
- U decembru 2007. godine Narodna skupština Republike Srpske je podržala inicijativu uključivanja troškova za finansiranje sigurnih kuća u Republici Srpskoj u javni budžet na entitetskom nivou za 2008. godinu u iznosu od 300.000 konvertibilnih maraka.
- Oko 300 javnih službenika i službenica u opštinama i 160 građanki i građana informisano o diskriminaciji po osnovu pola u javnom i političkom životu, te problematici nasilja u porodici. Šira javnost informisana putem medija.
- Evaluacionim intervjuima sa učesnicama i korisnicama projekta, provedenim na kraju projekta, utvrdili su da su u većini lokalnih zajednica javne tribine o rodnim stereotipima izazvale pozitivnu reakciju javnosti i da treba nastaviti sa edukacijom javnih zvaničnika, opštinskih komisija za ravnopravnost polova i podrškom razvoju akcionih planova za rodno osjetljive politike na lokalnom nivou.

ZAKON O RAVNOPRAVNOSTI POLOVA U BIH I SUDSKA PRAKSA

Studija o primjeni Zakona o ravnopravnosti polova

Cilj projekta Zakon o ravnopravnosti polova i sudska praksa je da stvori preduslove i da doprinos primjeni Zakona o ravnopravnosti polova u BiH. Zakon o ravnopravnosti polova usvojen je 2003. godine, ali je za zaštitu prava koja on reguliše pokrenut jako mali broj slučajeva pred bosanskohercegovačkim sudovima. Ovim projektom željeli smo identifikovati predmete u kojima su žrtve diskriminacije po osnovu pola/roda zatražile sudsku ili institucionalnu zaštitu, te prepreke na koje su u tome nailazile. Projekat je obuhvatao istraživanje o praktičnoj primjeni Zakona o ravnopravnosti polova, utvrđivanje preporuka za unapređenje teksta zakona ili njegove implementacije i promotivne i zagovaračke aktivnosti, kako bi se zakon i praksa unaprijedili, te Zakon približio profesionalnim pravnim krugovima, te studentima i studenticama prava. Projekat finansira Kanadska agencija za međunarodni razvoj (CIDA).

AKTIVNOSTI

U okviru projekta sprovedeno je terensko istraživanje, koje je trajalo tri mjeseca i obuhvatilo je prikupljanje podataka od sudova, tužilaštava, pedagoških zavoda, ministarstava prosvjete, entitetskih gender centara, Agencije za ravnopravnost polova, Regulatorne agencije za komunikacije, Vijeća za štampu, sindikata, te nevladinih organizacija koje pružaju pravnu pomoć građankama i građanima. Drugi dio istraživanja je bio fokusiran na analizu sadržaja Zakona o ravnopravnosti polova i njegovo tumačenje.

Tim koji je bio anagažovan u istraživačkom dijelu projekta "Ravnopravnost polova i sudska praksa u BiH" činili su: sutkinja Kantonalnog suda u Tuzli Vildana Helić, sutkinja Osnovnog suda u Bijeljini Selma Šaćirović, tužiteljica Federalnog tužilaštva, Hajrija Hadžiomerović Muftić, koordinatorica Postdiplomskih religijskih studija u Centru za interdisciplinarnu postdiplomsku studiju (CIPS) Univerziteta u Sarajevu Zilka Spahić Šiljak, pravna savjetnica u "Udruženim ženama" Natalija Petrić i aktivisti nevladine organizacije Helsinški parlament građana Aleksandar Živanović i Dragana Dardić.

Istraživanje i analiza Zakona o ravnopravnosti polova u BiH su pokazali da su neke odredbe zakona nejasne i neprecizne i da za nepoštovanje mnogih odredbi nije predviđena nikakva kazna, te je u tom smislu bilo nemoguće ponuditi jasan model koji bi se mogao koristiti u sudskoj praksi. Dodatno zbunjuje i postojanje dvije različite sudske presude za isto djelo - seksualno uznemiravanje (kažnjivo po članu 27, a u vezi sa članom 4 Zakona o ravnopravnosti polova), jedne okrivljujuće i jedne oslobađajuće. Istraživački tim je predložio i konkretne izmjene i dopune Zakona, koje su dostavljene Agenciji za ravnopravnost polova BiH (kao tijelu mjerodavnom da pokrene izmjene i dopune Zakona).

Rezultati istraživanja su prezentovani u Studiji "Zakon o ravnopravnosti (s)polova i sudska praksa", koja je štampana u 1000 primjeraka na našem jeziku i 300 primjeraka u skraćenoj verziji na engleskom jeziku, koja je distribuirana na različite adrese institucija i nevladinih organizacija u BiH i inostranstvu i postavljena na web stranici Helsinškog parlamenta građana Banja Luka.

Usljebile su prezentacije nalaza studije i konsultacije sa sudijama i tužiocima u Bosni i Hercegovini, u vezi sa primjenom Zakona o ravnopravnosti polova i preporukama koje je dala Studija. Mediji i druge nevladine organizacije su pokazali veliku zainteresovanost za ovaj projekat i nalaze studije, te dodatno promovisali zaključke proizašle iz našeg istraživanja čija je osnovna intencija uspostavljanje redovne sudske prakse u kojoj će žrtve diskriminacije uživati adekvatnu susku zaštitu.

REZULTATI

- Prikupljeni podaci o sudskoj praksi u vezi sa Zakonom o ravnopravnosti polova u Bosni i Hercegovini, koji jasno pokazuju da se ovaj zakon ne primjenjuje, te da u njegovom tekstu postoje nejasnoće i da za mnoge prekršaje koje pominje nisu predviđene nikakve sankcije,
- Objavljena studija "Ravnopravnost (s)polova i sudska praksa u tiražu od 1000 primjeraka na našem i 300 primjeraka na engleskom jeziku i distribuirana zakonodavnoj i izvršnoj vlasti na nivou BiH i entiteta, sudijama, tužiocima, domaćim i stranim nevladinim organizacijama,
- Utvrđene nejasnoće i odsustvo sankcija za pojedine prekršaje u postojećem Zakonu o ravnopravnosti polova, te dati prijedlozi za izmjene i dopune Zakona,
- Više od 100 sudija, tužilaca, aktivistkinja i aktivista nevladinih organizacija informisani o rezultatima studije.

RODNO OSJETLJIVE MIROVNE I RAZVOJNE POLITIKE NA ZAPADNOM BALKANU

Regionalna razmjena znanja i iskustava aktivistkinja nevladinog sektora

Cilj ovog trogodišnjeg projekta je da podrži unapređenje i donošenje rodno osjetljivih mirovnih i razvojnih politika na području Zapadnog Balkana, kroz regionalnu razmjenu iskustava, znanja i primjera dobre prakse. U prvoj godini namjera je bila da se utvrde osnovne karakteristike stanja u regiji i na osnovu toga pokrene nekoliko inicijativa, koje bi se realizovale u drugoj i trećoj godini projekta. Projekat podržava IKV Pax Christi iz Holandije.

AKTIVNOSTI

U junu 2007. godine održana je trodnevna konferencija pod nazivom "Ženski aktivizam - iskustva i primjeri dobre prakse u poslijeratnom periodu", kojoj je prisustvovalo 35 aktivistkinja iz regiona. Analiziran je prethodni rad ženskog nevladinog sektora, te zaključeno da su žene bile prve koje su prešle državne, etničke, entitetske granice nakon rata i imale iskrenu namjeru da uspostave komunikaciju i povjerenje. Kada je riječ o opštoj klimi u kojoj se odvijaju aktivnosti ocijenjeno je da politička scena ne doprinosi pomirenju u regiji, da čak i na građanskoj sceni ne postoji konsenzus oko puta ka pomirenju, te da pojedine organizacije napuštaju ideje i vrijednosti mirovnog pokreta i nastoje relativizirati krivicu. Žene mogu dati doprinos pomirenju, ali tek kada budu imale moć i kada budu u većini na pozicijama donošenja odluka. Kada je riječ o ženskim ljudskim pravima, ona se kontinuirano degradiraju, uprkos brzom množenju institucija za ravnopravnost polova i postavljanju zakonskih okvira. Prisutna je retradicionalizacija i klerikalizacija društva, koju prati i podjela rod-nih uloga. Učesnice su kao prioritete za buduće akcije definisale borbu protiv nasilja nad ženama, jačanje uloge žena u odlučivanju i ekonomsko osnaživanje i zapošljavanje žena.

U novembru i decembru su uslijedile regionalna i lokalna radionica planiranja rodno osjetljivih politika i rodno osjetljivom budžetiranju, tokom koje su vodile trenerice iz Srbije, Holandije i Bosne i Hercegovine. Učesnicama su prenesena znanja i iskustva iz rodne analize javnih politika, rodno osjetljivog budžetiranja na lokalnom i državnom nivou, analize medijskog programa, zagovaranja za rodno osjetljive medije i regulatornog okvira za rad medija, programi borbe protiv nasilja u porodici i finansiranja sigurnih kuća i otvoren je proces planiranja ženske izborne kampanje za lokalne izbore u Bosni i Hercegovini 2008. godine.

Uz podršku partnerske organizacije u ovom projektu IKV / Pax Christi bila je omogućena posjeta holandske ekspertkinje za ove oblasti koja je učesnicama iz regije prenijela svoja iskustva.

REZULTATI

- Omogućena razmjena iskustava i definisanje jedinstvenih zaključaka o položaju žene u razvojnim i mirovnim procesima na području Zapadnog Balkana,
- 44 aktivistkinje iz regije Zapadnog Balkana informisane o principima provođenja rodne analize javnih politika, zagovaranju za donošenje rodno osjetljivih javnih politika, te rodno osjetljivog budžetiranju,
- Razvijeni akcioni planovi zagovaranja u vezi sa problemima nasilja u porodici, diskriminaciji u javnom i političkom životu i diskriminatorским odredbama Izbornog zakona BiH,
- Razvijen nacrt akcionog plana za javnu predizbornu kampanju za lokalne izbore u BiH 2008. godine.

ŽENA I PRAVO - FAZA 11

Pružanje besplatne pravne i psihosocijalne pomoći ženama žrtvama nasilja

Projekat "Žena i pravo" od 1. marta 1997. godine partnerski realizuju "Udružene žene" Banja Luka i Helsinški parlament građana Banja Luka, uz finansijsku podršku švedske Fondacije "Kvinna Till Kvinna" i Švedske međunarodne razvojne agencije (SIDA). Cilj je poboljšanje pravne i psihosocijalne sigurnosti žena, unapređenje položaja žene u društvu, porodici i javnom životu, eliminacija svih oblika diskriminacije na osnovu pola i postizanje jednakosti među polovima.

U okviru projekta djeluje Centar za besplatnu pravnu i psihosocijalnu pomoć "Žena i pravo" gdje žene i djeca, žrtve nasilja u porodici, mogu da dobiju besplatni pravni savjet i pomoć u pisanju svih vrsta podnesaka, zastupanje na sudu i pred drugim javnim institucijama (ukoliko nemaju sredstava da plate troškove pravnog zastupanja), pomoć socijalne radnice i psihologinje, kao i savjete kako da se zaštite od nasilja.

AKTIVNOSTI:

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2007. godine SOS telefon je zabilježio 886 poziva uglavnom žena žrtava nasilja, a Kancelarija "Žena i pravo" pružila je savjete i informacije za 204 žene te pravnu pomoć za 63 žene žrtve nasilja iz banjolučke regije.

Osim pružanja podrške žrtvama nasilja, projekat se fokusirao i na praćenje primjene zakona i politika u Bosni i Hercegovini u oblasti borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, saradnju sa vladinim institucijama, javno zagovaranje za unaprijeđenje mehanizama prevencije i zaštite žena od nasilja, te edukaciju predstavnica i predstavnika vladinih institucija koji se bave problemima nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

U saradnji jedanaest nevladinih organizacija (Udružene žene Banja Luka, Helsinški parlament građana Banja Luka, Udruženje žena "Lara" Bijeljina, Fondacija "CURE" Sarajevo, NVO Budućnost Modriča, Ženski centar Trebinje, Udruženje žena "Most" Višegrad, Udruženje žena "Medika" Zenica, Udruženje građana "Vesta" Tuzla, Udruženje žena "Forma F" Mostar i Udruženje "Žena i porodica" Gradiška) realizovana je i serija specifičnih aktivnosti u okviru 16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja (period od 25. novembra - Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama i 10. decembra - Međunarodnog dana ljudskih prava). Aktivnosti su obuhvatale postavljanje bilborda i dijeljenje letaka na ulicama gradova u BiH, medijske programe, javne tribine i konferencije za novinarke i novinare, i td.

Na Međunarodni dan ljudskih prava NVO upozorile na stanje u BiH

KAD PRAVDA UTIHNJE

Obezbjeđeni radnici ombudsmanu RS su u 2007. godini uputili oko 650 žalbi, u kojima traže da bude na crnoj i poslovnom, bez posebne naknade, te da plate i doprinose ne primaju mjesečno ili čak godinama.

Primeri su da radnici svojih prava traže godinama, ali mnogi nikada i ne dočekaju presudu - kaže ombudsman za ljudska prava RS, Nada Grabovac.

Košenje prava iz oblasti rada najčešći ali ne i jedini oblik diskriminacije.

Kancelarija ombudsmana RS primila je od početka godine oko pet i po hiljada žalbi, što ukazuje na to da se u RS ljudska prava krše u svim oblastima poručila je Nada Grabovac, povodom 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava.

Više od 730.000 građana BiH nema zdravstveno osiguranje, upostavljaju NVO. Iz Saveza udruženja izbjeglica, raseljenih lica i povratnika u BiH podjeka da 12 godina nakon okončanja rata, 40.000 beskućnika u BiH čeka obnovu uništenih kuća, a njih oko sedam hiljada još uvijek živi u postizajvačim inkonvima alternativnih smještaja.

Oko tri hiljade domaćinstava živi u mraku, bez struje, a samo jedan odsto povratnika radi u organima uprave - poručuju iz ove organizacije, potpisnici vlasti u BiH na odgovornost.

Na odgovornost pozivaju i predstavnici udruženja porodica nestalih lica, podjekajući da je

Radnici trpe šikaniranje, žene nasilje, tri hiljade domaćinstava u BiH živi bez struje, a oko 40 hiljada izbjeglica i danas su beskućnici

Preporodna skupina, Nada Trčanović, dijela letka protiv nasilja nad ženama u banjolučkoj Opatovskoj ulici

sudbina 17.500 nestalih lica u području bivše Jugoslavije još uvijek nepoznata.

Jedan od najgrubijih i najprijetljivijih načina kršenja osnovnih ljudskih prava jeste nasilje nad ženama i djecom, upozoravaju aktivistkinje NVO "Udružene žene" i Helsinški parlament građana. U posljednjih nekoliko godina, u BiH se povećala i aktivnost drugih organizacija, te potpredsjednica Narodne skupštine

RS, Nada Trčanović. Ovim akcijom okončana je sednaestodnevna kampanja protiv nasilja nad ženama, koja je jedanaest partnerskih NVO provela u gradovima izvan BiH.

Zbog neurednog finansiranja, i male malobrojnih, "sigurnih kuća", mnoge žrtve maltretiranja nikada ne budu adekvatno zaištene, upozoravaju iz "Udruženih žena".

Kao ni mnoge druge zakone u BiH, ni Zakon o zaštiti od na-

silja u porodici ne prate budžetska izdavanja za njegovo sprovođenje - upozorila aktivistkinja NVO "Udružene žene", Minja Danjanić.

Intervju: "Udružene žene" pokazalo je da lokalne zajednice u RS za socijalnu zaštitu i brojna izdavanja svega tri do četiri odsto, a RS samo 0,4 odsto, tako je preporuka Evropske unije da se za socijalna davanja valja obezbjeđiti od deset do 12 odsto budžeta.

V. DZD/DO

REZULTATI:

- Pruženi pravni savjeti i informacije za 204 žene te pravnu pomoć za 63 žene žrtve nasilja iz banjolučke regije. SOS telefon za žene i djevojke žrtve nasilja je primio 886 poziva za pomoć, uglavnom od strane žena žrtava nasilja. Kroz pružanje pravne i psihosocijalne pomoći žrtve se ohrabruju da razmišljaju pozitivno o svom budućem životu i da ne usmjeravaju krivnju na vlastite akcije i ponašanje, što je za mnoge žrtve najteži izazov.
- Predstavnica projekta "Žena i pravo" učestvovala je u Radnoj grupi za pripremu izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od nasilja u porodici u Republici Srpskoj i predstavila stavove nevladinih organizacija,
- 94 predstavnice i predstavnika policije, centara za socijalni rad, zdravstvenih institucija, sudova i tužilaštava iz sjeverozapadnog dijela Republike Srpske informisane o problemu nasilja u porodici, s ciljem unapređenja razumijevanja problema nasilja nad ženama i širenja znanja o najefikasnijim načinima podrške ženama žrtvama nasilja.
- Unaprijeđena saradnja "Udruženih žena" Banja Luka sa Gradskom upravom Banja Luka, policijom, Centrom za socijalni rad Banja Luka i Domom zdravlja Banja Luka. U 2007. godini organizacija je uspjela obezbjediti podršku za tekuće troškove Sigurne kuće iz javnog budžeta Gradske uprave Banja Luka, čime je omogućeno otvaranje Sigurne kuće za žene i djecu žrtve nasilja u februaru 2007. godine. Formiran je i mobilni tim za hitne intervencije u slučajevima nasilja u porodici koji čine predstavnice i predstavnici Centra javne bezbjednosti Banja Luka, Centra za socijalni rad Banja Luka i "Udruženih žena" Banja Luka.
- Zahvaljujući pojačanim aktivnostima javnog zalaganja Udruženih žena Banja Luka i Helsinškog parlamenta građana Banja Luka i saradnji sa parlamentarkama u Narodnoj skupštini Republike Srpske sa ciljem osiguravanja pune podrške finansiranju sigurnih kuća u Republici Srpskoj iz javnih budžeta, u decembru 2007. godine Narodna skupština Republike Srpske je glasala za inicijativu uključivanja troškova za finansiranje sigurnih kuća u Republici Srpskoj u javni budžet na entitetskom nivou za 2008. godinu u iznosu od 300.000 konvertibilnih maraka.

Zašto nisi izabrala boljeg? - 10 godina rada sa ženama žrtvama nasilja u porodici

Knjiga je nastala kao plod desetogodišnjeg rada Kancelarije za besplatnu pravnu pomoć ženama "Žena i pravo" i SOS linije za podršku žrtvama nasilja. Knjiga donosi potresne priče žrtava, ali i nastojanja hrabrih žena da izađu iz kruga nasilja i potraže pomoć. Svjedočenja dokazuju da pravila nema - žrtve porodičnog nasilja su i žene koje žive u gradskim i seoskim sredinama, visoko-obrazovane žene, kao i žene koje nisu završile osnovnu školu. One sa čitaocima i čitateljicama dijele iskustva i posljedice višegodišnjeg nasilja koje se dešavalo i razvijalo iza zatvorenih vrata. Simboličan naslov "Zašto nisi izabrala boljeg?" nažalost je odgovor koji je dobila jedna od žrtava nasilja u centru za socijalni rad kada se obratila za pomoć i sam svjedoči o tome koliko je, uprkos postojanju zakona i institucija, težak put borbe protiv nasilja u porodici. Ova publikacija Helsinškog parlamenta građana Banja Luka i Udruženih žena Banja Luka promovisana je na press-konferenciji u Banjoj Luci i distribuirana širom Bosne i Hercegovine.

PLAN ZA 2008.

Okosnica plana za sljedeću godinu u programskom području "Zalaganje za ravnopravnost polova" su opštinski izbori u Bosni i Hercegovini koji će se održati u oktobru 2008. godine. U saradnji sa ženskim nevladinim organizacijama planiramo snažnu kampanju za vidljivost žena u izbornom procesu, te poziv biračicama i biračima da glasaju za žene. Ove aktivnosti pratiće edukativni programi namijenjeni kandidatkinjama, koji imaju za cilj njihovo osposobljavanje za javni nastup i vođenje kampanje.

I naše redovne javne tribine o ravnopravnosti polova biće uglavnom posvećene lokalnim izborima, ali i drugim temama važnim za žene u BiH.

Na lokalnom nivou provodićemo i edukaciju odbornica i odbornika, te komisija za ravnopravnost polova o rodno osjetljivim javnim politikama, te podržati izradu akcionih planova za donošenje rodno osjetljivih politika u tri opštine u saradnji sa "Udruženim ženama" Banja Luka. Krajem godine nastojaćemo rezultate ovog rada prenijeti i novoizabranim organima vlasti.

Helsinški parlament građana Banja Luka i Udružene žene Banja Luka nastaviće se zalagati za usklađivanje Izbornog zakona BiH sa Zakonom o ravnopravnosti polova, kako bi on omogućio stvarnu ravnopravnu zastupljenost žena i muškaraca u institucijama vlasti. Naše dvije organizacije preduzimaće dalje korake po tužbi protiv odluke Centralne izborne komisije BiH o verifikaciji mandata članovima Savjeta ministara BiH pokrenutoj u 2007. godini.

Radi unapređenja Zakona o ravnopravnosti polova i realizacije preporuka iz studije "Ravnopravnost (s)polova i sudska praksa", Helsinški parlament građana Banja Luka će uspostaviti jače kontakte sa Agencijom za ravnopravnost polova BiH, u čijem programu za 2008. će se naći izrada nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ravnopravnosti polova u BiH. Helsinški parlament građana Banja Luka će nastaviti aktivnosti istraživanje i analizu usklađenosti postojećih javnih politika sa zakonom, te zagovaranje za njegovu primjenu u praksi.

Studija će biti predstavljena i studenticama i studentima pravnih fakulteta u Bosni i Hercegovini.

Zajednički projekat - kancelarija za besplatnu pravnu pomoć "Žena i pravo" ulazi u dvanaestu godinu svog rada, a naša organizacija će nastaviti podržavati aktivnosti "Udruženih žena" Banja Luka usmjerenih ka stvaranju uslova za održiv rad sigurne kuće za žene žrtve porodičnog nasilja.

Krajem godine biće omogućena razmjena iskustava o svim pitanjima na kojima smo radili u toku godine, kako sa partnerskim organizacijama iz Bosne i Hercegovine, tako i iz čitave regije Zapadnog Balkana.

programsko područje/
**STVARANJE
USLOVA ZA
INTENZIVNIJE
UKLJUČIVANJE
MLADIH
U JAVNI ŽIVOT**

Ciljevi programskog područja su stvaranje pretpostavki za intenzivnije uključivanje mladih u javni život, osnaživanje i povezivanje mladih po interesnim područjima za aktivnije učešće u javnom životu kao i povećanje broja mladih u političkom životu. Realizujemo ga kroz edukativne aktivnosti, kampanje, analize položaja omladine u različitim društvenim oblastima i promociju mladih aktivista. U okviru programskog područja u 2007. godini realizovan je projekat "Politička akademija", za čiju realizaciju je podršku dao Olof Palme International Centar, te programi edukacije mladih političara i aktivista i aktivistkinja nevladinih organizacija koje su finansirali Konrad Adenauer Stiftung, Fondacija Eduardo Frei iz Holandije i CARITAS.

AKADEMIJA ZA POLITIČKE LIDERKE I LIDERE

Za novu generaciju političarki i političara

Projekat Akademija za političke liderke i lidere je imao za cilj da obuči mlade aktiviste iz političkih partija i da stvori novu generaciju političara koji će saradivati u cilju unapređenja njihovih zajednica i društva u cjelini. Iz tog razloga pokrenuta je "Akademija" kao vid neformalne edukacije mladih političara/ki u cilju sticanja znanja i vještina u oblasti bavljenja javnim političkim životom. Akademiju za političke lidere i liderke u BiH je podržao Olof Palme International centra iz Švedske.

AKTIVNOSTI

Akademija se sastojala iz 4 tematska modula: "Mediji, zalaganje i liderstvo"; "Politički sistem i evropske integracije"; "Ljudska prava u BiH i rješavanje sukoba", "Mladi u BiH - regionalna saradnja mladih". U prvoj generaciji Akademiju je pohađalo 25 polaznika i polaznika, od kojih su 23 uspješno završili sve aktivnosti u okviru Akademije. Pored pohađanja modula, program je podrazumijevao i organizaciju praktičnog rada kao i izradu seminarskog rada.

U provođenje projekta "Akademije" bilo je uključeno 38 predavača i 10 mentora iz raznih oblasti, predstavnika vladinih institucija na svim nivoima, domaćih i međunarodnih nevladinih organizacija, univerziteta u Sarajevu i Banjaluci, novinarki i novinara i drugih organizacija koje djeluju na prostoru Bosne i Hercegovine.

REZULTATI:

- Unaprijeđena znanja i vještine polaznika iz oblasti koje su obuhvatili moduli "Akademije" te omogućena prilika za praktičan istraživački rad na odabranim temama. Prva generacija polaznika Akademije će biti aktivno uključena u realizaciju projekta u 2008. godini, kao predavači, mentori i organizatori u zavisnosti od interesa i kapaciteta svakog od njih.
- Seminarski radovi o petnaest aktuelnih tema u Bosni i Hercegovini koji će biti korišteni kao literatura za drugu generaciju polaznika/ca Akademije za političke lidere/ke.
- Polaznice i polaznici su u organizaciji praktičnog i izradi seminarskog rada radili grupno što je dodatno povezaloo predstavnike podmladaka različitih političkih partija.

EDUKACIJA MLADIH POLITIČARA I POLITIČARKI

Mladi u medijima

Helsinški parlament građana Banja Luka organizovao je seriju radionica i konferenciju za mlade političare i političarke s ciljem jačanja kapaciteta za učešće u javno-političkom životu. Posebna pažnja je posvećena učešću mladih političara iz manjih opština u BiH. U periodu od aprila do juna 2007. održane su tri radionice na temu "Medijsko predstavljanje" i javni govor koje su okupile preko 60 mladih političara iz različitih partija u BiH. Poseban akcenat stavljen je na pripremu polaznika i polaznica za vođenje javnih kampanja na lokalnim izborima 2008. godine. Aktivnosti su podržale Fondacija "Konrad Adenauer" Sarajevo i Fondacija "Eduardo Frei" iz Holandije.

OBUKA ZA OSOBLJE OMLADINSKOG CENTRA LJUBIJA

Izgradnja kapaciteta

Helsinški parlament građana Banja Luka realizovao je seriju programa obuke za osoblje i članove i članice Omladinskog centra Ljubija koji su doprinijeli izgradnji kapaciteta ove organizacije. Realizovani su sljedeći treninzi: Pisanje projekata i menadžment projektnog ciklusa, strateško planiranje, medijsko predstavljanje i javno zagovaranje. Već sada vidljivi su rezultati u medijskoj prezentaciji aktivnosti ove organizacije, konkurisanju za donatorska sredstva i komunikaciji sa donatorima, a detaljnija evaluacija uspjeha programa predviđena je u 2008. godini. Program finansira CARITAS iz Švajcarske. Naša organizacija bila je u prilici da pruži i seriju jednodnevnih programa obuke o rješavanju konflikata i planiranju akcija u lokalnoj zajednici za djecu (korisnike) i volontere ovog Omladinskog centra zahvaljujući sredstvima organizacije Delta za Balkan. Projekat će se završiti početkom 2008. godine nabavkom knjiga i potrebne opreme za rad omladinskog centra Ljubija.

PLAN ZA 2008.

Pravo na korištenje ideje i implementaciju projekta "Akademija za političke liderke i lidere" Helsinški parlament građana Banja Luka prenio je na Udruženje "Perpetuum mobile" Banja Luka koje je učestvovalo i u realizaciji prve godine projekta. Prema sadašnjim planovima druga generacija "Akademije" biće organizovana na sličan način, a u njenu realizaciju biće uključena i prva generacija polaznica i polaznika. U sljedećoj godini Helsinški parlament građana Banja Luka planira nastaviti edukativne aktivnosti namijenjene mladima kroz program "Otvorenog univerziteta".

TRENING CENTAR "OTVORENI UNIVERZITET"

Obrazovanje za svakoga

Trening centar "Otvoreni univerzitet" želi široj populaciji, a prije svega srednjoškolicima i studentima sa banjalučke regije, pružiti mogućnost da usvoje znanja i vještine iz oblasti zaštite ljudskih prava, ravnopravnosti polova, javnog zalaganja, nenasilnog rješavanja sukoba, namicanja sredstava, facilitacije i medijske prezentacije na jedan drugačiji, pristupačniji i zanimljiviji način. U 2007. godini realizovali smo treninge iz oblasti donošenja odluka, javnog zagovaranja, medijskog predstavljanja i ravnopravnosti polova za mlade, koje je pohađalo ukupno oko 70 polaznika i polaznica.

Osim toga, realizovali smo i više treninga na zahtjev drugih organizacija i institucija, navedenih u prethodnim poglavljima izvještaja.

Helsinški parlament građana Banja Luka štampao je priručnik "Mediji - vaši saveznici" namijenjen učesnicima radionica o medijskom predstavljanju, što je deveti priručnik za obuku, u izdanju naše organizacije. Realizaciju programa na području Banje Luke finansirala je Evropska unija.

EDUKATIVNI PROGRAMI U PONUDI

Civilno društvo i ljudska prava

Osnovni treninzi

Naziv treninga	Teme
Civilno društvo i aktivizam	pojam civilnog društva, pojam nevladinih organizacija, uloga, status i zakonski okvir u BiH, formiranje i registrovanje nevladine organizacije, pojam aktivizma i sl...
Ljudska prava u mojoj zajednici	ljudska prava, historijat, pojam diskriminacije, mehanizmi zaštite ljudskih prava, ugrožene grupe, modaliteti uticaja na vlast radi zaštite ljudskih prava...
Ravnopravnost polova	pojam pola i roda, pojam diskriminacije po osnovi pola, rodni stereotipi i predrasude, seksualnost, položaj žena i muškaraca u BiH društvu, zakonski okvir za ravnopravnost polova u BiH...

Napredni treninzi / Treninzi za profesionalne grupe

Naziv treninga	Teme
Rodno osjetljive politike	pojam rodne analiza, rodno osjetljive i rodno odgovorne praktične politike...
Izveštavanje o različitostima u medijima	uloga medija u savremenom društvu, stereotipi i predrasude u medijima društveno marginalizovane grupe i njihovo prikazivanje u medijima, diskriminacija u medijima (mogućnost fokusa na specifične teme)...
Rodno osjetljivo izvještavanje u medijima	uloga medija u savremenom društvu, portreti muškaraca i žena u medijima, diskriminacija u medijima, zakonski okvir za rad medija u BiH, rodna analiza medijskih sadržaja (mogućnost fokusa na specifične teme)...

Izgradnja kapaciteta organizacije

Naziv treninga	Teme
Vođenje nevladine organizacije i obezbjeđivanje sredstava za rad	pojam nevladine organizacije, zakonski okvir za djelovanje nevladinih organizacija, struktura nevladine organizacije i donošenje odluka, misija, vizija i programske aktivnosti nevladinih organizacija, načini finansiranja nevladinih organizacija...
Izrada strateškog plana	Strateško planiranje i važnost planiranja, misija i vizija, analiza problema, programsko planiranje, ciljevi i rezultati, analiza unutrašnjih i vanjskih pretpostavki za realizaciju plana, saveznici i protivnici...
Izrada projektnih prijedloga	Pojam projektnog prijedloga, analiza problema, ciljeva i rezultata, matrica logičkog okvira, popunjavanje forme projektnog prijedloga, finansijski aspekt projekta i projektni budžet, ugovor sa donatorima...
Osnove finansijskog vođenja nevladinih organizacija	Specifičnosti rada nevladinih organizacija i zakonski okvir, finansijske obaveze nevladinih organizacija prema državi i prema donatorima, usklađivanje zahtjeva donatora i domaćih finansijskih institucija, organizovanje finansijskog poslovanja u NVO

Izgradnja ličnih kapaciteta

Naziv treninga	Teme
Javno zagovaranje, vođenje kampanje, lobiranje	Pojam javnog zagovaranja, planiranje akcije javnog zagovaranja, ciljne grupe javnog zagovaranja, pojam kampanje, pojam lobiranja...
Odnosi s javnošću i predstavljanje u medijima	Pojam odnosa s javnošću, metodi komunikacije u odnosima s javnošću, odnosi s medijima, kako postati vijest, načini komunikacije s medijima, saopštenje za javnost, press-konferencija, specifičnosti tv- i radio-nastupa...
Rješavanje sukoba, pregovaranje i nenasilna komunikacija	Pojam sukoba, načini rješavanja sukoba, interesno zasnovano rješavanje sukoba, pozicije i interesi u sukobu, mirenje i medijacija, komunikacijske vještine - nenasilna komunikacija...
Pregovaranje	Pojam pregovaranja, interesno zasnovano pregovaranje, pozicije i interesi, prepreke pregovaranju i put do sporazuma, faze u postupku pregovaranja, analiza opcija i utvrđivanje prijedloga...
Facilitacija i donošenje odluka	Pojam facilitacije, donošenje odluka u grupi, komunikacijske vještine, kompromis i konsenzus, put do konsenzusa, glasanje...
Trening za trenere uz mogućnost mentorisanog programa	Principi obrazovanja odraslih, ciljevi obuke, planiranje i dizajniranje programa obuke, oblici i metode rada, vježbe i igre za opuštanje i koncentraciju, obuka može uključiti i mentorisani program odnosno vođenje prvih treninga uz savjetodavnu podršku trenera - mentora...

PUBLIKACIJE U 2007. GODINI

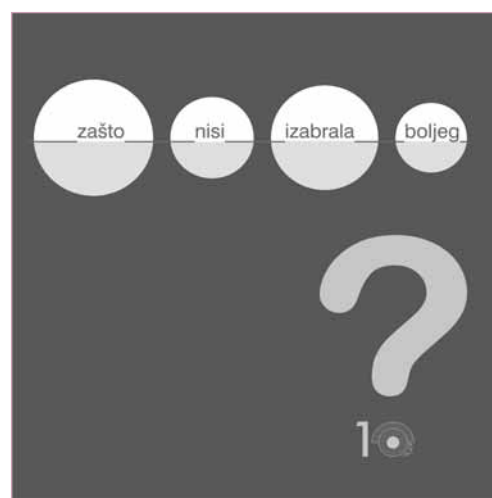
ZAŠTO NISI IZABRALA BOLJEG?

knjiga je nastala kao plod desetogodišnjeg rada na SOS telefonu i u pravnom savjetovalištu za žene i djecu žrtve porodičnog nasilja u okviru kancelarije za besplatnu pravnu pomoć "Žena i pravo", koju vode "Udružene žene" Banja Luka u partnerstvu sa našom organizacijom. Za deset godina rada kroz kancelariju je prošlo 6868 klijentica koje su dobile pravnu pomoć. SOS telefon je primio 7096 poziva. Knjiga donosi zabilješke osoblja iz susreta sa ženama žrtvama porodičnog nasilja.

ŽENA DANAS 11

Jedanaesta publikacija "Žena danas" daje pregled aktivnosti realizovanih u okviru projekta koji su tokom 2007. godine partnerski realizovale nevladine organizacije Helsinški parlament građana Banja Luka i "Udružene žene" Banja Luka. Aktivnosti nije bilo malo: šest priprem-nih sastanaka, pripremna radionica i istraživanje o rodnim stereotipima, okrugli sto u Banjaluci i tribine u Bihaću, Mostaru, Sarajevu, Tuzli, Tomislavgradu, Trebinju, Višegradu,

Prijedoru i Bijeljini na kojem su predstavljeni rezultati istraživanja, četiri javne tribine u Banja Luci pod zajedničkim nazivom "Aktuelni trenutak", šest TV emisija, četiri konferencije za novinare i publikacija "Zašto nisi izabrala boljeg" povodom desetogodišnjice rada SOS telefona za žene. Osim toga na inicijativu naših organizacija u organizaciji Odbora za jednake mogućnosti Narodne skupštine Republike Srpske održano je i javno saslušanje na temu "Finansiranje sigurnih kuća za žene i djecu žrtve porodičnog nasilja". Uvodna izlaganja i zaključke ovih aktivnosti možete pročitati u ovoj publikaciji.

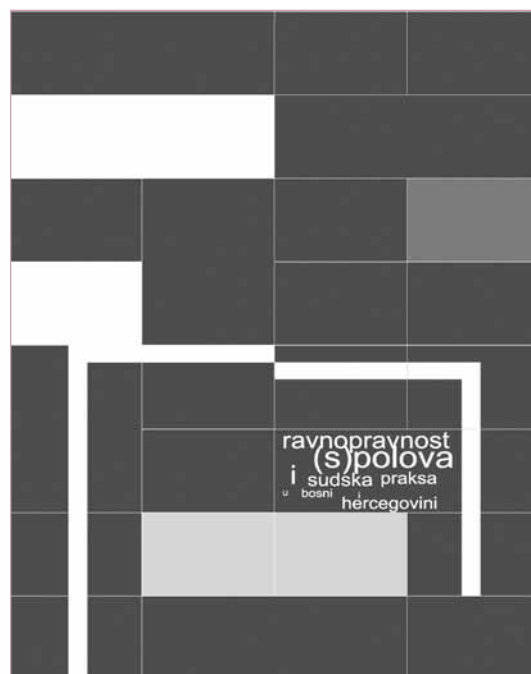
RAVNOPRAVNOST (S)POLOVA I SUDSKA PRAKSA U BIH

Ova studija je rezultat istoimenog projekta čija realizacija je započela u martu 2007. godine.

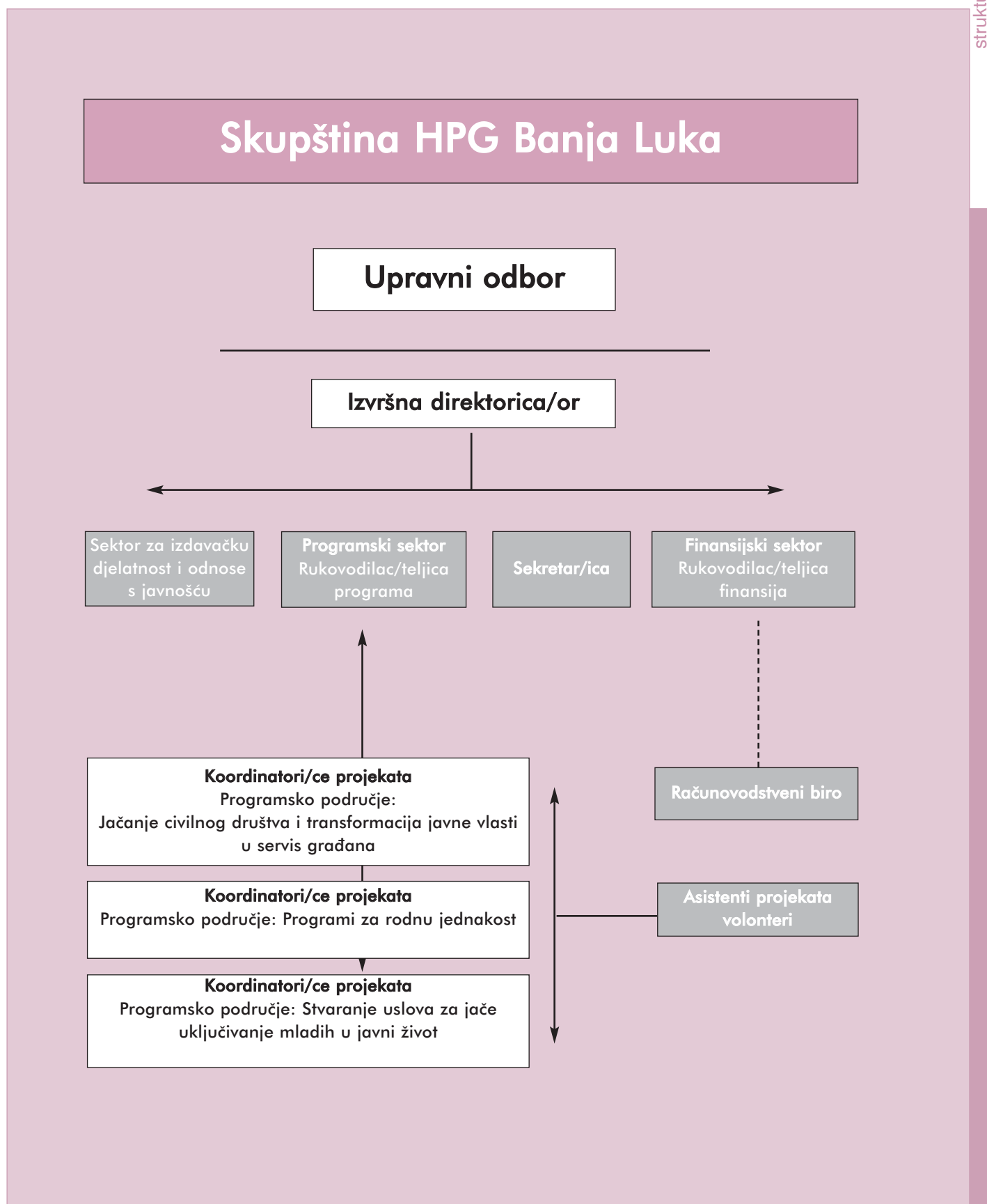
U Studiji su prezentovani glavni rezultati istraživanja koje je bilo usmjereno na ispitivanje primjene Zakona o ravnopravnosti polova BiH sa aspekta ostvarivanja sudske zaštite predviđene ovim Zakonom, kao i smjernice i preporuke za dalju primjenu Zakona. Studija obuhvata rezultate analize sadržaja zakona, statističke podatke prikupljene od sudova, tužilaštava, institucija za zaštitu ravnopravnosti polova, te zaključke intervjua sa aktivistkinjama i aktivistima organizacija koje pružaju pravnu pomoć. Na osnovu ovih rezultata date su preporuke za unapređenje teksta Zakona o ravnopravnosti polova BiH, kao i za druge aktivnosti koje bi podržale primjenu Zakona.

RODNE ULOGE I STEREOTIPI

Žene su u društvu zarobljenice stereotipa. U patrijarhalnom ustrojstvu naše države ženama je mjesto da uređuju kuću, prate svog muškarca, rađaju i odgajaju djecu, dok muškarac treba da materijalno obezbijedi porodicu, vodi brigu o državi i svemu što je u vezi sa tim. Kad govorimo o ulozi žene u društvu, mi ne možemo da ne govorimo o tome šta je ženi dato, a šta joj kultura određuje njenom polnom ulogom, tj. mogućnošću da rađa. Upravo ta činjenica ženu i muškarca odvajaju i nameće im uloge koje su dužni igrati, jer se inače eliminiraju iz svake društvene uloge. Ova publikacija donosi rezultate istraživanja o prisustvu rodni stereotipa među zavničnicima lokalnih organa vlasti i njihovom uticaju na javne politike koje kreiraju.

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA HELSINŠKOG PARLAMENTA GRAĐANA BANJA LUKA

FINANSIJE

PRENOS IZ 2006. U KM	101.740,51
-----------------------------	-------------------

ULAZ U 2007.	U KM
Donatorska sredstva	492.439,00
Treninzi	10.618,00
Donacije članova	3.875,00
Kamate	590,00
UKUPNO	507.522,00
UKUPNA SREDSTVA U 2006.	609.262,51

TROŠKOVI U 2007.	
Plate (netto)	87.356,02
Porezi i doprinosi na plate	43.908,06
Nabavka opreme i kancelarijski troškovi	8.382,00
Troškovi aktivnosti	287.056,92
UKUPNO	426.703,00
OSTATAK	182.559,50

Osoblje Helsinškog parlamenta građana Banja Luka:

Lidija Živanović

Aida Arsović

Dragana Dardić

Bojana Trninić

Sanela Pašić - Delahmetović

Aleksandar Živanović

Jelena Protić

Aleksandar Žolja

Tanja Slijepac

Dragoslav Milisavić

Volonteri i volonterke:

Pane Stojičić

Mira Njenjić

Mladen Protić

Članovi i članica Upravnog odbora:

Damir Miljević

Nada Golubović

Vehid Šehić

Donatori koji su podržavali naš rad u 2007. godini:

Evropska unija

Fondacija "Kvinna Till Kvinna" Švedska

Međunarodni centar "Olof Palme" Švedska

IKV Pax Christi, Holandija

Fondacija "Friedrich Ebert", Njemačka

Fondacija "Konrad Adenauer", Njemačka

Fondacija "Eduardo Frei", Holandija

Kanadska agencija za međunarodni razvoj (CIDA)

Delta za Balkan

Grad Banja Luka

